

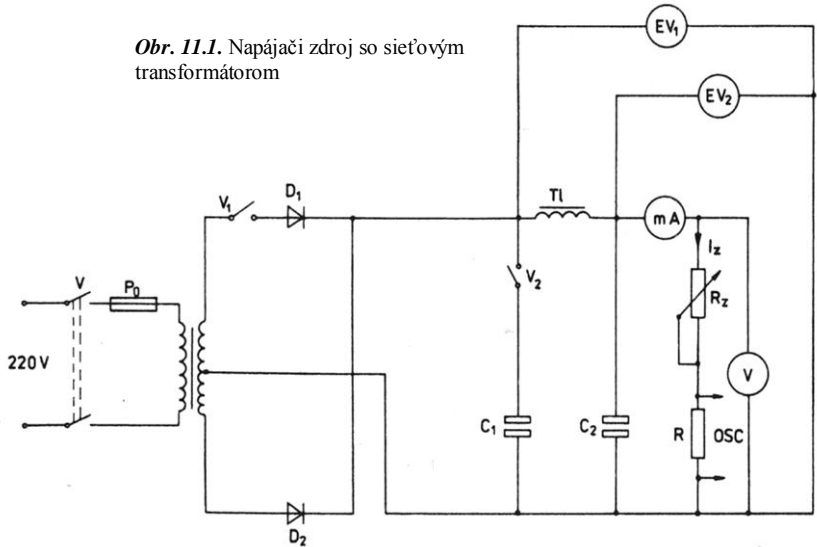
MERANIE VLASTNOSTÍ NAPÁJACÍCH ZDROJOV

Na obr. 11.1 je zapojenie napájacieho zdroja, ktorý sa skladá z **transformátora**, **usmerňovača** a **vyhladzovacieho filtra**. Jeho zapojenie zodpovedá najčastejšie používaným napájacím zdrojom. Pomocou vypínača V_1 máme možnosť zvoliť jednocestné alebo dvojcestné usmernenie. Použitý transformátor musí mať však dve rovnaké sekundárne vinutia s vyvedeným stredom. Vyhľadzoací filter môže mať na vstupe zapojený kondenzátor (V_2 je zapnutý) alebo tlmivku (V_2 je vypnutý). Pri zapnutom V_2 pracuje usmerňovač do kapacitnej záťaže. Namiesto tlmivky možno zapojiť aj rezistor (tento typ vyhladzovacieho filtra sa však používa menej). Rezistor R_z predstavuje zaťažovací odpor pre napájací zdroj, rezistor R má malú hodnotu, neovplyvňuje hodnotu I_z a umožňuje sledovať priebeh I_z na osciloskope. Striedavé elektronické voltmetre EV_1 a EV_2 v zapojení zosilňovač-usmerňovač merajú striedavú zložku napätia pred a za vyhladzovacím filtrom. Voltmeter V meria jednosmerné napätie napájacieho zdroja U_z , miliampérmeter mA meria jednosmerný prúd odoberaný z napájacieho zdroja.

Vlastnosti elektronického napájača overujeme meraním týchto parametrov:

1. Meranie zaťažovacej charakteristiky. Zaťažovacia charakteristika je závislosť $I_z = f(U_z)$. Podľa priebehu zaťažovacej charakteristiky usudzujeme, či je napájací zdroj **tvrdý** alebo **mäkký**. Zmenou hodnoty R_z nastavujeme zvolené hodnoty I_z a odčítame zodpovedajúce hodnoty napätia U_z , pričom odmeriame aj napätie naprázdno (pri $I_z = 0$).

Obr. 11.1. Napájací zdroj so sieťovým transformátorom

2. Meranie vyhladzovacieho činiteľa. Vyhľadzoací činiteľ je definovaný pomerom striedavého napätia pred vyhladzovacím filtrom a za vyhladzovacím filtrom

$$\varphi_{zv} = U_1 / U_2$$

kde U_1 je striedavé napätie pred vyhladzovacím filtrom (meria sa voltmetrom EV_1),
 U_2 — striedavé napätie za vyhladzovacím filtrom (meria sa voltmetrom EV_2).

Vyhľadzoací činiteľ je bezrozmerné číslo, ktoré vyjadruje, koľkokrát je striedavé napätie za filtrom menšie ako pred filtrom.

3. Meranie činiteľa zvlňenia. Činiteľ zvlňenia je definovaný pomerom amplitúdy striedavého napätia na zaťažovacom odpore napájača k jednosmernému napätiu na zaťažovacom odpore napájača. Vyjadruje sa obyčajne v percentách

$$\varphi_{zv} = 100 \cdot U_2 \sqrt{2} / U_z \quad (\%)$$

Napätie U_2 meria voltmeter EV_2 , napätie U_z meria voltmeter V .

4. Meranie uhla otvorenia usmerňovačích diód.

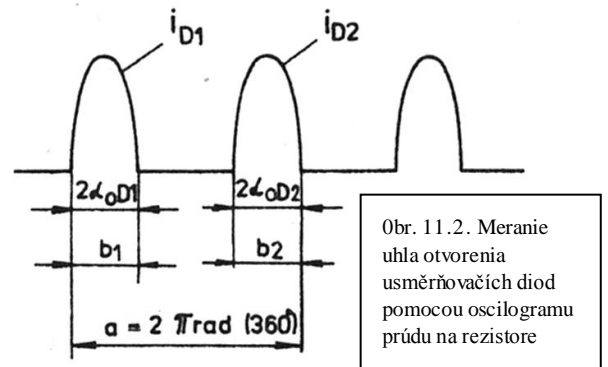
Uhol otvorenia usmerňovačích diód určujeme jednoducho pomocou oscilogramu na rezistore R . Na obr. 11.2 je priebeh oscilogramu, ak je V_2 zapnutý, pre dvojcestné usmernenie. Uhol otvorenia bude

$$2 \alpha_o = 2 \alpha_{oD1} + 2 \alpha_{oD2} = 2 \pi b / a \quad (\text{rad}; \text{mm}, \text{mm})$$

$$\text{kde } b = b_1 + b_2.$$

Pre jednocestné usmernenie $b_2 = 0$, t. j. $b = b_1$

$$b = b_1 + b_2$$

Obr. 11.2. Meranie uhla otvorenia usmerňovačích diód pomocou oscilogramu prúdu na rezistore